

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 17.9.2008
KOM(2008) 560 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

muuntogeenisten organismien jäljitettävyydestä ja merkitsemisestä ja muuntogeenisistä organismeista valmistettujen elintarvikkeiden ja rehujen jäljitettävyydestä sekä direktiivin 2001/18/EY muuttamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 1830/2003 täytäntöönpanosta

KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

muuntogeenisten organismien jäljitettävyydestä ja merkitsemisestä ja muuntogeenisistä organismeista valmistettujen elintarvikkeiden ja rehujen jäljitettävyydestä sekä direktiivin 2001/18/EY muuttamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 1830/2003 täytäntöönpanosta

Asetus (EY) N:o 1830/2003¹ (jäljempänä asetus) annettiin 22. syyskuuta 2003. Sitä alettiin soveltaa kaikilta osin 16. huhtikuuta 2004 komission asetuksen (EY) N:o 65/2004 tultua voimaan. Asetus (EY) N:o 65/2004 koskee järjestelmän perustamista yksilöllisten tunnisteen kehittämiseksi ja osoittamiseksi muuntogeenisille organismeille.

Komissio toimitti 10. toukokuuta 2006 mainitun asetuksen 12 artiklan mukaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen asetuksen täytäntöönpanosta. Asetuksen täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa (2005) oli kuitenkin saatavilla vain vähän tietoa ja kokemuksia, joten komissio on laatinut tämän kertomuksen antaakseen kattavamman kuvan asetuksen täytäntöönpanosta. Tietoja on toimittanut 23 jäsenvaltiota sekä kaksi elintarvike- ja rehualan järjestöä (liite). Myös muita sidosryhmiä kuultiin, mutta ne eivät toimittaneet tietoja.

Jäsenvaltioilta kerättiin tietoa kyselylomakkeella, joka koostui kymmenestä osiosta: jäljitettävyyssääntöjen tulkinta, jäljitettävyyssääntöjen soveltaminen ja vaikutukset, muuntogeenisten organismien seosten jäljitettävyys, merkintäsääntöjen tulkinta, merkintäsääntöjen soveltaminen ja vaikutukset, sellaiset poikkeukset jäljitettävyyss- ja merkintävaatimuksista, jotka eivät ylitä kynnyksarvoja, yksilölliset tunnisteen, tarkastus- ja valvontatoimenpiteet, Cartagenaan pöytäkirjan mukaisia asiakirjavaatimuksia koskeva päätös ja muut näkökohdat.

1. MUUNTOGEEENISTEN ORGANISMIEN MARKKINOINTI EUROOPAN UNIONISSA

Tilanne ei ole muuttunut ensimmäisen kertomuksen julkaisemisen jälkeen. Euroopan elintarviketeollisuudessa ja vähittäismyyntialalla suhtaudutaan edelleen vastahakoisesti muuntogeenisten elintarvikkeiden markkinointiin, ja suurin osa Euroopan markkinoilla olevista muuntogeenisistä tuotteista on tarkoitettu eläinrehuksi ja jalostettu muualta tuodusta raaka-aineesta, pääasiassa soijasta ja maissista. Useat jäsenvaltiot ilmoittivat, ettei eläviä muuntogeenisiä organismeja tuoda maahan viljelyä varten. Vuonna 2006 ainoa viljelty muuntogeeninen organismi oli edelleen MON 810, jonka kokonaisviljelyala oli noin 60 000 hehtaaria ja jota viljellään kuudessa jäsenvaltiossa (enimmäkseen Espanjassa, mutta myös Ranskassa, Saksassa, Tšekissä, Slovakiassa ja Portugalissa). Viljelyala kasvoi noin 110 000 hehtaariin vuonna 2007.

Muuntogeenisten organismien jäljitettävyyden ja merkitsemisen osalta useat jäsenvaltiot ilmoittivat edelleen, että niillä on vähän tai ei lainkaan kokemusta, eivätkä tästä syystä toimittaneet uusia tietoja. Komissio (Eurostat) tutkii parhaillaan mahdollisuutta koota virallisia tilastoja geenimuunteluun perustuvien tuotteiden tuonnista yhteisön ulkopuolelta ja niiden osuudesta rehumarkkinoilla.

¹ EUVL L 268, 18.10.2003, s. 24. Komission kertomus neuvostolle ja Euroopan parlamentille tämän asetuksen soveltamisesta julkaistiin 25.10.2006, KOM(2006) 626 lopullinen.

2. JÄLJITETTÄVYSSÄÄNTÖJEN TULKINTA, SOVELTAMINEN JA VAIKUTUKSET

Vaikka lainsäädännön monimutkaisuus sekä käsiteltävänä olevaan asetukseen ja asetukseen (EY) N:o 1829/2003² sisältyvien vaatimusten päällekkäisyys onkin herättänyt jossain määrin huolta, suurin osa jäsenvaltioista ei ilmoittanut ongelmista jäljitettävyyssääntöjen tulkinnassa. Ne huomauttivat, että järjestelmä kehittyy koko ajan. Normaalin kauppataivan mukaisesti toimijat pyytävät toimittajilta tarvittavat asiakirjat, ja yhä useammat elintarvike- ja rehualan toimijat ilmoittavat geneettisestä muuntelusta liiteasiakirjoissa. Laaja kokemus on kuitenkin osoittanut, että tämä pätee lähinnä rehuteollisuuteen³.

Useimmat jäsenvaltiot ovat todenneet, että jäljitettävyyssäännöillä on myönteinen vaikutus merkintöihin ja tietoisten valintojen tekemiseen, koska ne helpottavat virallista valvontaa, riskinhallintaa ja koko järjestelmän toimintaa. Jäsenvaltiot myös katsovat, että sääntöjen vaikutus tuontituotteisiin riippuu tuotteesta ja on erityisen tärkeä silloin, kun kolmansien maiden viejät antavat niukasti tietoa muuntogeenisten organismien esiintymisestä. On kuitenkin syytä huomata, ettei asetuksen jäljitettävyyssäännöissä eroteta EU:n tuotteita ja kolmansista maista tuotavia tuotteita. Siten asiakirjojen saatavuuteen liittyvät haasteet ovat samat EU:n toimijoille ja kolmansien maiden toimijoille⁴.

Jäljitettävyyssäännöillä on yleisesti ottaen myönteinen vaikutus yleiseen mielipiteeseen elintarviketurvallisuudesta ja suotuisa vaikutus muiden kuin muuntogeenisten tuotteiden markkinointiin, koska kuluttajat suhtautuvat edelleen kielteisesti muuntogeenisiin tuotteisiin⁵. Eräs jäsenvaltio ilmoitti myös, että näillä säännöillä oli myönteinen vaikutus pienyrityksiin, sillä valvonnan parantuminen vähentää taloudellisia vahinkoja. Eräs jäsenvaltio puolestaan mainitsi, että pienyritykset välttävät muuntogeenisiä organismeja sisältävien ainesosien ostamista EU:n jäljitettävyyssääntöihin liittyvien hallinnollisten ja taloudellisten rasitteiden vuoksi⁶.

Useita muitakin ongelmia on tuotu esiin. Eräs jäsenvaltio huomautti, että vain suurilla yrityksillä on järjestelmät takeiden ja sertifiointien pyytämistä varten sekä varmennusjärjestelmät, joissa esimerkiksi vaaditaan analyysiraportteja tai otetaan näytteitä (tosin on syytä huomata, ettei asetuksessa edellytetä analyysiraportteja ja/tai näytteenottoa). Asetuksen 4 artiklan 1 alakohdan nojalla toimijat velvoitetaan ainoastaan toimittamaan kirjallisina yksilöllinen tunniste ja tieto siitä, että tuote sisältää muuntogeenisiä organismeja tai koostuu niistä.

Eräs jäsenvaltio puolestaan totesi, etteivät toimijat ole aina tietoisia velvoitteestaan säilyttää asianomaisia asiakirjoja viiden vuoden ajan ja että vain muutama toimija säilyttää asiakirjat vaaditun ajan. Muutamat jäsenvaltiot mainitsivat jäljitettävyyssääntöjen soveltamisessa ilmenneistä käytännön ongelmista, kuten esimerkiksi siitä, että muuntogeenisten organismien

² EUVL L 268, 18.10.2003, s. 1.

³ On syytä huomata, että jäsenvaltiot ovat jo saaneet kokemusta asetuksen (EY) N:o 178/2002 18 artiklan (jäljitettävyyss) soveltamisesta. Komissio on julkaissut suuntaviivat, joissa viitataan muuntogeenisiä organismeja koskeviin jäljitettävyyssvaatimuksiin (http://ec.europa.eu/food/food/foodlaw/traceability/factsheet_trace_2007_en.pdf).

⁴ Ei ole oikeusperustaa, joka edellyttäisi kolmansia maita tai viejiä toimittamaan asetuksen 5 artiklan mukaiset tiedot. Tuojan velvollisuudet on kuitenkin määritelty asetuksen (EY) N:o 178/2002 11 artiklassa, jossa jäsenvaltioissa toimivat tuojat ovat viime kädessä vastuussa sen varmistamisesta, että tuontituotteet täyttävät yhteisön alueelle saapuessaan EU:n vaatimukset, jotka liittyvät esim. jäljitettävyyttä ja merkintöjä koskevaan EU:n lainsäädäntöön.

⁵ Eurobarometri 64.3, ”Europeans and Biotechnology in 2005: Patterns and Trends”.

⁶ Tältä osin on syytä huomata, että toimijoiden edellytetään soveltavan asetuksen (EY) N:o 178/2002 18 artiklan jäljitettävyyssääntöjä riippumatta siitä, sisältävätkö niiden tuotteet muuntogeenisiä organismeja vai eivät.

alkuperää ei voida osoittaa, tai siitä, että tuotteita ei ole merkitty asianmukaisesti tuotantoketjun alkupäässä.

Yleisesti vallitsee yhteisymmärrys siitä, että EU:n elintarviketeollisuus on edelleen haluton käyttämään muuntogeenisiä tuotteita. Joissakin jäsenvaltioissa suurin osa elintarvike- ja rehualan toimijoista torjui alun perin muuntogeeniset tuotteet välttääkseen pakolliset merkinnät, joista aiheutuu niiden mukaan lisäkustannuksia. Rehualan toimijat kuitenkin tekivät myöhemmin myönnytyksen huomattuaan, että lähes kaikki markkinoilla oleva, EU:hun tuotu soijajauho oli geneettisesti muunneltua. Eräs EU:n ulkopuolinen järjestö ilmaisi huolensa siitä, että EU:n elintarvikejalostajat ja vähittäismyyjät olivat lopettaneet Yhdysvalloista tuodun soijaöljyn käytön, koska sitä sisältävät elintarvikkeet ja rehut merkittäisiin muuntogeenisiksi, vaikka öljy ei sisältäisikään muunnetun organismin DNA:ta, ja pahoitteli sitä, että tällaiset tuotteet on merkittävä.

3. MERKINTÄSÄÄNTÖJEN TULKINTA, SOVELTAMINEN JA VAIKUTUKSET

Suurin osa jäsenvaltioista ilmoitti, ettei virkamiehillä ole ollut ongelmia merkintäsääntöjen tulkitsemisessa. Muutamat jäsenvaltiot huomauttivat, että käsiteltävänä olevan asetuksen ja muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista annetun asetuksen (EY) N:o 1829/2003 soveltamisalojen tarkoista eroista vallitsee epätietoisuutta. Eräs jäsenvaltio oli epätietoinen joidenkin sellaisten muuntogeenisiä organismeja sisältävien elintarvikkeiden ja rehujen merkitsemisestä, joita käytetään vain teollisuudessa (esimerkiksi paistinpannujen puhdistuksessa käytettävä öljy), ja käsitteen ”muuntogeenisistä organismeista valmistetut elintarvikkeet ja rehut” täsmällisestä tulkinnasta. Eräs toinen jäsenvaltio toi esille, että elintarvikealan edustajat ovat epätietoisia tiettyjen tuotteiden merkitsemisvelvoitteista (esimerkiksi käymistuotteet verrattuna soijaöljyyn)⁷.

Jäsenvaltiot katsoivat yleisesti ottaen, että merkintäsäännöt toimivat kitkattomasti. Havaitut ongelmat koskevat virheellisiä merkintöjä (merkinnöissä esimerkiksi ilmoitetaan, että tuote ”saattaa” sisältää muuntogeenisiä organismeja), kansallisen lainsäädännön vastaisia kielteisiä merkintöjä (esimerkiksi ”ei-muuntogeeninen” tai ”muuntogeenisistä organismeista vapaa”), sellaisten asiakirjojen puuttumista, joista ilmenee, että muut kuin valmiiksi pakatut tuotteet sisältävät muuntogeenisiä organismeja, sekä merkintöjen puuttumista, vaikka 0,9 prosentin kynnyksarvo on ylittynyt. Eräs jäsenvaltio katsoi, että toimijoiden mahdollisuus käyttää merkinnöissä joko tekstiä ”Tuote sisältää muuntogeenisiä organismeja” tai ”Tuote sisältää muuntogeenistä (yhden tai useamman organismin nimi)” (asetuksen 4 artiklan 6 kohta) saattaa johtaa siihen, ettei loppukäyttäjät tiedä tarkasti, miten paljon muuntogeenistä organismeja tuote sisältää.

Useimmat jäsenvaltiot katsoivat merkintäsääntöjen vaikuttaneen markkinoihin ja kuluttajiin, koska kuluttajat voivat suorittaa valintansa aikaisempaa tietoisemmin, vilpillisten käytäntöjen estäminen on tehostunut ja muiden kuin muuntogeenisten ainesosien kysyntä kuluttajien keskuudessa on lisääntynyt. Muuntogeenisiä organismeja koskevan 0,9 prosentin kynnyksarvon osalta muutamat jäsenvaltiot kuitenkin huomauttivat, että muuntogeenisistä organismeista täysin vapaita tuotteita on mahdotonta ostaa, koska esimerkiksi muuntogeenisiä organismeja sisältävien rehujen osalta ei ole saatavilla kaikkia tietoja (muuntogeenisten

⁷ Komission ehdotus uudeksi asetukseksi elintarvike-entsyymeistä ja neuvoston direktiivin 83/417/ETY, neuvoston asetuksen (EY) N:o 1493/1999, direktiivin 2000/13/EY ja neuvoston direktiivin 2001/112/EY muuttamisesta, jossa määritellään selvästi entsyymeissä käytettävät muuntogeeniset organismit (http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/additives/prop_leg_en.htm).

organismien satunnainen esiintyminen tai sellainen esiintyminen, jota on teknisesti mahdotonta välttää, taikka 0,9 prosentin kynnyksiarvon alittavat määrät).

4. MERKINTÖIHIN LIITTYVÄT KYNNYKSARVOT JA MUUNTOGEEENISTEN ORGANISMIEIN SATUNNAINEN ESIINTYMINEN

Suurin osa jäsenvaltioista ei ole ilmoittanut erityisistä ongelmista elintarvikkeiden ja rehujen merkitsemiseen liittyviä poikkeuksia koskevien kynnyksiarvojen (0,9 prosenttia) asianmukaisessa soveltamisessa. Pistokokeet ja laboratorioanalyysit ovat tavanomainen käytäntö, ja niissä on havaittu muutamia rikkomuksia (kuten virheellisiä merkintöjä). Jäsenvaltiot tarkistavat yleensä toimittajien sertifikaatit, tekniset tiedotteet ja tuotteen tunnistetiedot.

Muutamit jäsenvaltiot kuitenkin huomauttivat tarpeesta löytää ratkaisu niin sanottujen stacked-gene-muunnostapahtumien kynnyksiarvoihin. Vilja- ja jauhoseoksen tai jalostetun tuotteen analysoiminen on käytännössä vaikeaa, koska ne saattavat sisältää samasta raaka-aineesta valmistettuja eri ainesosia, esimerkiksi maissitärkkelystä ja -jauhoa. Jotkut jäsenvaltiot ja sidosryhmät myös huomauttivat merkitsemiseen liittyvien kynnyksiarvojen tarpeellisuudesta siemenissä esiintyvien muuntogeenisten organismien osalta. Komissio tekee parhaillaan vaikutustenarviointia tutkiakseen tätä kysymystä.

Eräs elintarvike- ja rehualan järjestö totesi, että 0,9 prosentin kynnyksiarvo on valittu mielivaltaisesti ja että sitä pitäisi korottaa pragmaattisemmalle tasolle. Eräs EU:n ulkopuolinen järjestö puolestaan katsoi, että merkintäsääntöjen seurauksena maahantuojat ovat lopettaneet soijaöljyn tuonnin elintarvikekäyttöön pakottaen näin elintarvikealan yritykset käyttämään sen sijaan kallista tavallista rypsiöljyä. Ne huomauttivat myös, että merkintävaatimukset perustuvat alkuperään eivätkä havaitsemiseen, toisin sanoen tarvittavien sertifikaattien saatavuuteen eivätkä siihen mahdollisuuteen, että tuotteissa havaitaan muuntogeenisiä organismeja. Niiden mukaan elintarvike- ja rehualan toimijoille säilytetään näin kohtuuton taakka varmistua siitä, että jalostettu tuote täyttää vaatimukset⁸.

Useat jäsenvaltiot kertoivat oman näkemyksensä siitä, miten ”satunnaista esiintymistä” pitäisi tulkita. Sitä, johtuuko muuntogeenisten organismien esiintyminen elintarvike- ja rehuketjussa vahingosta vai toimijan huolimattomuudesta, arvioidaan tapauskohtaisesti, ja jäsenvaltiot näyttävät käyttävän tässä eri menetelmiä. Toimijoiden on yleensä esitettävä näyttöä aikomuksestaan välttää muuntogeenisten organismien esiintyminen kaikissa tuotantovaiheissa. Toimijat voivat toimittaa muuntogeenisistä organismeista vapaiden raaka-aineiden tilaamista ja ostoa koskevat sertifikaatit, osoittaa käyttävänsä erillisiä varastointialueita ja muuntogeenisistä organismeista vapaita tuotantolinjoja. Osa jäsenvaltioista myös tarkastaa tuotantojärjestyksen, puhdistusmenetelmät ja kaikki tarvittavat toimet voidakseen päätellä, että muuntogeenisten organismien esiintyminen on satunnaista ja teknisesti mahdotonta välttää. Muutamit jäsenvaltiot mainitsivat, että jos elintarvike- ja rehuketjussa käytettävä raaka-aine on merkitty muuntogeeniseksi, myös lopputuote merkitään muuntogeeniseksi, vaikka sen sisältämien muuntogeenisten organismien määrä ei ylittäisikään 0,9 prosenttia, koska siinä tapauksessa niiden esiintymistä ei pidetä satunnaisena.

⁸ On syytä huomata, että tässä kertomuksessa viittaus ”alkuperään” on ymmärrettävä viittauksena tuotanto- ja jalostusmenetelmiin eikä maantieteelliseen alkuperään, joka ei ole tärkeä muuntogeenisten organismien jäljitettävyyden ja merkitsemisen kannalta.

5. YKSILÖLLISTEN TUNNISTEIDEN KÄYTTÖ

Useimmat jäsenvaltiot pitivät yksilöllisiä tunnisteita hyödyllisinä välineinä muuntogeenisten tuotteiden tunnistamisessa ja merkitsemisessä eivätkä maininneet vakavia ongelmia. Yleisesti ottaen jäsenvaltiot arvioivat kokemuksensa asetuksen (EY) N:o 65/2004 soveltamisesta ja yksilöllisten tunnisteiden käytöstä vähäiseksi mutta myönteiseksi.

Eräs jäsenvaltio, jossa viljellään muuntogeenistä maissia, mainitsi, että yksilölliset tunnisteet on sisällytetty asiakirjoihin, jotka siementen toimittajat antavat viljelijöille ja jalostajille. Eräs elintarvike- ja rehualan järjestö myös katsoi, että muuntogeenisten lajikkeiden myyntiin ja merkintöihin liittyvien vaatimusten noudattamisesta on tullut osa normaalia kauppatapaa mutta että nämä vaatimukset ovat lisänneet hallinnollisia velvoitteita ja kustannuksia. Nämä yksilölliset tunnisteet, kuten MON-04032-6, ovat helposti saatavilla Internet-osoitteessa:

http://ec.europa.eu/food/dyna/gm_register/index_en.cfm.

Muutamit jäsenvaltiot huomauttivat siitä, ettei yksilöllisiä tunnisteita aina sisällytetä tuotteiden mukana tuleviin asiakirjoihin. Tällaisessa tapauksessa tunnisteiden jäljitettävyyteen ei voi luottaa, ja elintarvike- ja rehualan toimijat pyytävät näitä koodeja toimittajilta lisätietoina.

6. ASETUKSEN NOUDATTAMISEN VALVONTA JÄSENVALTIOISSA JA SUOSITUKSEN 2004/787/EY TÄYTÄNTÖÖNPANO

Suurin osa jäsenvaltioista ilmoitti, ettei yleisessä valvonnassa ja virallisissa tarkastuksissa ole ilmennyt vakavia ongelmia. On kuitenkin syytä huomata, että jotkin jäsenvaltioiden käytännöt eroavat toisistaan huomattavasti. Joissakin jäsenvaltioissa suurin osa tarkastuksista perustuu asiakirjoihin, kun taas näytteenotto ja analysointi on vähäistä niihin liittyvien kustannusten vuoksi. Toiset jäsenvaltiot totesivat valvontaviranomaisten tarkastavan lähinnä, harjoittavatko toimijat sisäistä valvontaa säännösten mukaisesti.

Useat jäsenvaltiot ilmoittivat vähäisten voimavarojen aiheuttamista ongelmista, mikä on johtanut tarkastusten ja valvonnan vähenemiseen. Monissa jäsenvaltioissa tarvitaan kausiluonteisesti lisähenkilöstöä, esimerkiksi kylvöjen tarkastamiseen. Eräs jäsenvaltio ilmoitti, ettei sillä ole voimavaroja elintarvikkeiden testaamiseen suosituksen 2004/787/EY mukaisesti, jossa edellytetään talletettujen osanäytteiden analysoimista yksitellen.

Useat jäsenvaltiot mainitsivat pitävänsä hyödyllisinä tarkastajien koulutusohjelmia, kuten niitä, joita Yhteinen tutkimuskeskus ja teknisen avun tiedonvaihtotoimisto (TAIEX) tarjoavat. Ne myös katsoivat hyötyneensä siitä, että niiden laboratoriot ovat osallisina muuntogeenisiä organismeja tutkivien laboratorioden eurooppalaisessa verkostossa (ENGL-verkosto).

Asiaa koskevan yhteisön ja kansallisen lainsäädännön rikkomisesta on määrätty kansallisissa säännöksissä seuraamuksia, joihin kuuluvat varoitukset, tuotteiden poistaminen markkinoilta, tuotteiden palauttaminen alkuperämaahan, tuotteiden merkitseminen uudelleen sekä sakko- ja vankeusrangaistukset. Vakavia rikkomuksia ei ole havaittu, ja useimmat todetuista lainsäädännön rikkomuksista koskevat puuttuvia merkintöjä ja riittämättömiä toimintamenettelyjä muuntogeenisten tuotteiden jäljitettävyyden takaamiseksi. Eräs elintarvike- ja rehualan järjestö huomautti, että jotkin EU:n hyväksymien muunnostapahtumien satunnaisesta esiintymisestä määrättyt rangaistukset, kuten pakollinen tuhoaminen ja rikossyyte, ovat olleet kohtuuttomia.

Useat jäsenvaltiot ovat raportoineet ongelmista asetuksen noudattamisen valvonnassa sellaisten muuntogeenisistä organismeista johdettujen tuotteiden osalta, jotka eivät sisällä muuntogeenistä ainesta, joka voidaan havaita ja tunnistaa, mutta jotka on silti merkittäviä.

Suurimpana haasteena tällä alalla on se, että toimivaltaiset viranomaiset voivat tarkastaa ennaltaehkäiseviä toimia vain asiakirjojen perusteella, koska näytteenotto ei ole välttämättä vaihtoehto, sillä tuotteen ei monissa tapauksissa voida havaita sisältävän DNA:ta. Näin ollen viranomaisilla on toisinaan ongelmia, kun kolmansien maiden viejät ja viranomaiset ovat haluttomia antamaan tuojille jäljitettävyyso- ja merkintälainsäädännön noudattamiseksi tarvittavia tietoja. Toisaalta on syytä todeta, että maahantuojilla on velvollisuus vaatia nämä tiedot. Muutoin he rikkoisivat yhteisön lainsäädäntöä tuomalla maahan tuotteita, jotka eivät vastaa asianomaisia säännöksiä. Eräs elintarvike- ja rehualan järjestö katsoi, että velvoite merkitä nämä tuotteet muodostaa kilpailuhaitan eurooppalaiselle teollisuudelle. Eräs EU:n ulkopuolinen järjestö väittää, että jalostetun soijaöljyn pakollinen jäljitettävyyso- ja merkittäminen mahdollistavat vilpilliset käytännöt, koska sitä ei voida varmentaa millään tieteellisellä kokeella.

Kuten edellisessäkin kertomuksessa, jäsenvaltiot ilmoittivat ongelmista näytteenotosta ja osoittamisesta annetun suosituksen 2004/787/EY täytäntöönpanossa. Suurin osa jäsenvaltioista piti sen soveltamista kalliina ja aikaa vievänä, erityisesti suurten toimitusten kohdalla. Ne väittivät, että maahantuojien irtotavaroitusten tarkastaminen ja näytteenotto suosituksen teknisten ohjeiden mukaisesti on suuri rasite valvontaviranomaisille, eivätkä tulokset ole oikeassa suhteessa käytettyyn aikaan tai kustannuksiin nähden. Jäsenvaltiot ilmoittivat, että osanäytteitä vaaditaan liikaa, erityisesti yli 500 tonnin painoisten alusten osalta. Muutamit jäsenvaltiot mainitsivat käyttävänsä rehujen näytteenotossa menetelmiä, jotka perustuvat vanhaan rehujen näytteenottoa koskevaan direktiiviin 76/371/ETY, jossa vahvistetaan kvantitatiivinen näytteenottomenetelmä rehujen virallista tarkastusta varten. Eräs jäsenvaltio myös huomautti, että näytteenotto irtotavaroista vastaa ISO-standardissa 13690 (1999) kuvattuja yleisiä periaatteita ja menetelmiä. On myös väitetty, että suositusta on mahdotonta soveltaa valmiiksi pakattuihin elintarvikkeisiin tai ainesosan pieniin määriin.

Kuten ensimmäisessä kertomuksessa todettiin, muuntogeenisen sisällön osuuden ilmoittamisessa käytettävät yksiköt aiheuttavat edelleen ongelmia. Suosituksessa 2004/787/EY annetaan ohje, jonka mukaan ”määrällisen analyysin tulokset olisi esitettävä muuntogeenisen DNA:n kopiomäärän prosentuaalisena osuutena kohteena olevan taksonin spesifisestä DNA:n kopiomäärästä, laskettuna haploideina genomeina”. Tästä huolimatta jotkin jäsenvaltiot pyytävät laboratorioitaan ilmoittamaan hyväksytyjen muuntogeenisten aineiden määrät painoprosentteina haploidien genomeiden sijaan, koska merkintöihin liittyvän kynnyksen on niiden mukaan koskettava viljojen painoa tai lukumäärää eikä DNA-sisältöä. Eräs jäsenvaltio mainitsi käyttävänsä haploideja genomeja vain, kun saatavilla on plasmidipohjaista vertailuainesta.

Muutamit muut jäsenvaltiot ovat todenneet, että menetelmän validointi ISO 17025 -standardin mukaisesti, kuten suosituksessa ehdotetaan, riippuu kansallisesta akkreditointielimestä. Vaatimukset vaihtelevat huomattavasti eri jäsenvaltioissa. On väitetty, että ISO 17025:n mukainen akkreditointi on enemmänkin byrokraattinen apuväline, jolla taataan hyvä jäljitettävyyso- ja dokumentointi laboratorion sisällä, kuin väline tieteellisen yhdenmukaistamisen varmistamiseen. On syytä huomata, että ISO 17025 on laboratorioden laadunvarmistukseen tarkoitettu järjestelmä, ei muuntogeenisiä organismeja koskevan kvantitatiivisen ja kvantitatiivisen analyysin menetelmä. Asetuksessa (EY) N:o 1829/2003 säädetään kaikkia hyväksytyjä muuntogeenisiä organismeja koskevista yhteisön vertailulaboratorion menetelmistä, jotka sitten validoidaan jäsenvaltioiden laboratorioissa ISO 17025 -standardissa vahvistettujen laadunvalvontaa koskevien yleissääntöjen mukaisesti.

Kuten edellisessä kertomuksessa todettiin, ongelmana ovat myös vaikeudet tarkastaa luvattomia muuntogeenisiä organismeja tai niin sanottuja stacked-gene-muunnostapahtumia ilman validoituja havaitsemismenetelmiä ja sertifioitua vertailuaineistoa.

7. PÄÄTELMÄT

Jäsenvaltiot ja sidosryhmät ovat saaneet lisää kokemusta asetuksen soveltamisesta viimeisimmän kertomuksen julkaisemisen jälkeen. Tämä pätee erityisesti rehualaan, ja se on näkynyt selvästi alan useisiin käytännön asioihin antamassa panoksessa. Elintarvikealalla kokemukset ovat sen sijaan kokonaisuutena ottaen edelleen vähäisiä, mikä johtuu lähinnä Euroopan unionissa markkinoitavien muuntogeenisten organismien ja niistä johdettujen tuotteiden vähäisestä määrästä.

Kuten edellisessä kertomuksessa myös mainittiin, jäsenvaltiot ovat todenneet, että asetuksen säännöksiä tulkitaan ja sovelletaan asianmukaisesti. Ne katsovat säännösten edistävän tietoisempia valintoja, vilpillisten käytäntöjen tehokkaampaa estämistä ja parempaa virallista valvontaa. Kauppatapojen soveltamiseen liittyvät lukuisat ongelmat asettavat kuitenkin suuria haasteita muuntogeenisiä organismeja koskevalle politiikalle ja sen noudattamiselle Euroopan unionissa.

Kolmansien maiden elintarvike- ja rehualan järjestöt ja viejät väittävät edelleen, että asetus tuo mukanaan kohtuuttomia hallinnollisia rasitteita. Asetus rajoittaa muuntogeenisten organismien vientiä Euroopan unioniin ja pakottaa eurooppalaiset toimijat käyttämään kalliita tavanomaisia tuotteita. Ne katsovat, että merkintöihin liittyvät kynnyksarvot on valittu mielivaltaisesti, ja väittävät, että sellaisten muuntogeenisistä organismeista valmistettujen tuotteiden merkitseminen, joissa ei voida havaita muuntogeenistä ainesta, sälyttää elintarvike- ja rehualan toimijoille kohtuuttoman taakan varmistua siitä, että jalostettu tuote täyttää vaatimukset.

Kuten ensimmäisessä kertomuksessa myös todettiin, komission mukaan useilla tekijöillä, kuten muiden kuin muuntogeenisten tuotteiden kuluttajakysynnällä, muuntogeenisten tuotteiden korkeammilla hinnoilla rehualalla ja maiden välisillä eroilla muuntogeenisten organismien hyväksymismenettelyissä, on ollut paljon suurempi vaikutus muuntogeenisten organismien kauppaan. Merkintävaatimuksen tarkoituksena on antaa toimijoille ja kuluttajille valinnanvapaus, eikä sitä pitäisi katsoa hyväksytyjen muuntogeenisten tuotteiden markkinoinnin esteeksi.

Komissio jatkaa työtä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa varmistukseksi, että asetus pannaan asianmukaisesti täytäntöön. Samanaikaisesti se tutkii sidosryhmien kanssa kaikkia mahdollisia näkökohtia, jotka liittyvät muuntogeenisten organismien jäljitettävyyttä ja merkitsemistä koskevan politiikan soveltamiseen ja mahdolliseen parantamiseen. Komissio (Eurostat) pyrkii edelleen kokoamaan virallisia tilastoja geenimuunteluun perustuvista tuotteista, erityisesti yhteisön ulkopuolisista maista tuotavien geenimuunteluun perustuvien tuotteiden määrästä, muuntogeenisten tuotteiden osuudesta rehumarkkinoilla ja muuntogeenisten organismien viljelyalasta.

ANNEX

Institutions which contributed their input

Ministry of Health, Family and Youth, Austria
Federal Public Services Public Health, Food Chain and Environment, Belgium
FAVV / AFSCA: Federal Agency for the Food Chain Safety, Belgium
Department of Agriculture, Cyprus
Ministry of the Environment, Czech Republic
Danish Plant Directorate
Ministry of Trade and Industry, Finland
Ministry of Agriculture and Forestry, Finland
Finnish Food Safety Authority Evira
Customs Laboratory, Finland
Ministry of the Environment, Finland
Federal Office of consumer Protection and Food Safety, Germany
Ministry of Rural Development and Food, Greece
Ministry of Development, Hellenic Food Safety Authority, Greece
Ministry of Economy and Finance, General Chemical State Laboratory, Greece
Ministry for Environment and Water, Hungary
Ministry for the Environment and Territory, Italy
Food and Veterinary Service, Latvia
Ministry of Agriculture, Latvia
Ministry of Environment, Lithuania
State Food and Veterinary Service, Lithuania
Ministry of Health, Luxembourg
Malta Environment and Planning Authority
Malta Standards Authority
Ministry of Housing, Spatial Planning and the Environment, Netherlands
Ministry of the Environment, Department of Nature Conservation, Poland
GPP, Cabinet of Political Planning, Portugal
DGADR, General Directorate of Agriculture and Rural Development, Portugal
National Sanitary Veterinary and Food Safety Authority, Romania
State Veterinary and Food Administration, Slovakia
Central Controlling and Testing Institute for Agriculture, Slovakia
Ministry of Agriculture, Forestry and Food, Slovenia
Ministry of Health, Slovenia

Ministry for the Environment and Spatial Planning, Slovenia

Ministry of Environment, Spain

National Food Administration, Sweden

Department for Environment, Food and Rural Affairs, UK

European Association fro Bio-industries (EuropaBio)

American Soybean Association (ASA)